

Βρυξέλλες, 13 Ιουλίου 2023
(OR. en)

11448/23

**Διοργανικός φάκελος:
2022/0196(COD)**

**AGRI 378
PESTICIDE 34
SEMENCES 27
AGRILEG 121
ENV 803
PHYTOSAN 39
CODEC 1273
IA 187**

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Προεδρία
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Κανονισμός σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων – μελέτη που συμπληρώνει την εκτίμηση επιπτώσεων - <i>Ενημέρωση από την Επιτροπή</i> - <i>Ανταλλαγή απόψεων</i>

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες σημείωμα της Προεδρίας σχετικά με το ως άνω αναφερόμενο θέμα, το οποίο θα εξεταστεί κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου (Γεωργία και Αλιεία) στις 25 Ιουλίου 2023.

**Πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων
Απάντηση της Επιτροπής στην απόφαση (ΕΕ) 2022/2572 του Συμβουλίου της 19ης
Δεκεμβρίου 2022**

- Ενημερωτικό σημείωμα της Προεδρίας -

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Στις 22 Ιουνίου 2022 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115¹.

Η πρόταση αποσκοπεί στην αντικατάσταση της ισχύουσας οδηγίας (οδηγία 2009/128/ΕΚ) με κανονισμό, προκειμένου να εναρμονιστούν οι εθνικές πολιτικές για τη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων και να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων των συναφών εμβληματικών πρωτοβουλιών της ΕΕ όπως της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα.

Στις 13 Ιουλίου 2022 η Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της, μαζί με τη συνοδευτική εκτίμηση επιπτώσεων στην Ομάδα «Φυτά και φυτοϋγειονομικά θέματα» (στο εξής: Ομάδα), και στη συνέχεια την παρουσίασε στο Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας στις 18 Ιουλίου 2022. Η εξέταση και η αναλυτική συζήτηση της πρότασης συνεχίστηκαν κατά τη διάρκεια της τσεχικής Προεδρίας, σε διάφορες συνεδριάσεις της Ομάδας, εστιάζοντας κυρίως στα κεφάλαια I, II, III και IV της πρότασης. Διοργανώθηκε επίσης μια σειρά από διμερείς και τεχνικές συναντήσεις.

¹ 10654/22 + ADD 1 έως 6

Η εκτίμηση επιπτώσεων αποτελεί μία από τις βασικές πτυχές της πρότασης που έχει εγείρει ανησυχίες από την έναρξη των συζητήσεων στο Συμβούλιο. Κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου Γεωργίας και Αλιείας του Σεπτεμβρίου 2022, αρκετοί υπουργοί Γεωργίας εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με την εκτίμηση επιπτώσεων και τόνισαν ότι δεν έλαβε επαρκώς υπόψη τις επιπτώσεις της πρότασης στην επισιτιστική ασφάλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην ανταγωνιστικότητα του γεωργικού τομέα της ΕΕ, ιδίως καθότι είχε εκπονηθεί πριν από το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία και την κρίση των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων. Αρκετοί υπουργοί επισήμαναν, ειδικότερα, ότι η εκτίμηση επιπτώσεων δεν παρείχε επαρκή ποσοτική ανάλυση της δυνητικής εξάρτησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις εισαγωγές τροφίμων, ή της απαγόρευσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε ευαίσθητους τομείς, ιδίως δεδομένης της περιορισμένης διαθεσιμότητας εναλλακτικών λύσεων χαμηλής επικινδυνότητας και της έλλειψης κατοπτρικών ρητρών για τα εισαγόμενα τρόφιμα.

Στις 15 Νοεμβρίου 2022 οι υπηρεσίες της Επιτροπής υπέβαλαν ανεπίσημο έγγραφο σχετικά με τον ορισμό και το πεδίο εφαρμογής των «ευαίσθητων τομέων», μεταβάλλοντας θέση από την πλήρη απαγόρευση προς τον περιορισμό της χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε ορισμένους συγκεκριμένους τομείς και εισάγοντας ένα σύνολο στοιχείων ευελιξίας.

Στις 19 Δεκεμβρίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΕΕ) 2022/2572 με την οποία ζητούσε από την Επιτροπή να υποβάλει μελέτη που θα συμπληρώνει την εκτίμηση επιπτώσεων της πρότασης και θα προτείνει επακόλουθες ενέργειες, εφόσον κρίνεται σκόπιμο, υπό το πρίσμα των αποτελεσμάτων της μελέτης.

Το Συμβούλιο έκρινε ότι είναι αναγκαία μια μελέτη που θα συμπληρώνει την υφιστάμενη εκτίμηση επιπτώσεων και θα παρέχει πρόσθετες πληροφορίες, αλλά ότι εν τω μεταξύ θα πρέπει να συνεχιστούν οι εργασίες σχετικά με τις διάφορες τεχνικές πτυχές της πρότασης χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.

Καθ' όλη τη διάρκεια της σουηδικής Προεδρίας οι συζητήσεις περιορίστηκαν στα κεφάλαια που δεν επηρεάζονται από την προαναφερόμενη απόφαση του Συμβουλίου. Τον Ιούνιο η σουηδική Προεδρία υπέβαλε έκθεση προόδου², στην οποία αποτυπώνονται τα αποτελέσματα των εργασιών και η κατάσταση μετά το πρώτο εξάμηνο του έτους.

² 9803/23

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2022/2572 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Τον Μάρτιο του 2023 η Επιτροπή απέστειλε επιστολή στη σουηδική Προεδρία, απαντώντας στο αίτημα που υπέβαλε το Συμβούλιο μέσω της ανωτέρω απόφασης του Συμβουλίου. Στην επιστολή αναφερόταν ότι «η Επιτροπή, με πνεύμα ειλικρινούς συνεργασίας και κατ' εξαίρεση, θα παράσχει πρόσθετα στοιχεία, όπως ζήτησε το Συμβούλιο, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία και δεδομένα μόλις καταστούν διαθέσιμα κατά την άνοιξη του 2023».

Στις 5 Ιουλίου 2023 η Επιτροπή υπέβαλε την απάντησή της στο Συμβούλιο³. Η συνοπτική παρουσίαση που περιέχεται στην απάντηση της Επιτροπής παρατίθεται στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος. Ενόψει της ανταλλαγής απόψεων επί του σημείου αυτού κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου Γεωργίας και Αλιείας στις 25 Ιουλίου 2023, η Προεδρία προτείνει τα ακόλουθα ερωτήματα για την καθοδήγηση της υπουργικής συζήτησης:

- Ερώτημα 1:

Οι στόχοι για τη μείωση της χρήσης και της επικινδυνότητας των φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε εθνικό επίπεδο, σε συνδυασμό με την απαγόρευση της χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων στους αποκαλούμενους ευαίσθητους τομείς, είναι οι πτυχές που κρίθηκαν πιο δύσκολες από την πλειονότητα των αντιπροσωπιών.

Μετά την παρουσίαση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της μελέτης της που συμπληρώνει την εκτίμηση επιπτώσεων και λαμβάνοντας υπόψη το ανεπίσημο έγγραφο που παρουσίασε η Επιτροπή (15 Νοεμβρίου 2022) σχετικά με τους ευαίσθητους τομείς, πώς πιστεύετε ότι θα πρέπει να αντιμετωπιστούν αυτά τα δύο ζητήματα σε τεχνικό επίπεδο κατά τις μελλοντικές μας συζητήσεις;

- Ερώτημα 2:

Ποιες άλλες σημαντικές πτυχές της πρότασης, εάν υπάρχουν, θεωρείτε απαραίτητο να εξεταστούν περαιτέρω κατά την προετοιμασία των μελλοντικών μας συζητήσεων επί της πρότασης;

³ 11644/23+ WK 9761/2023

Συνοπτική παρουσίαση

Με την απόφαση (ΕΕ) 2022/2572 του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2022¹ ζητήθηκε από την Επιτροπή να υποβάλει στο Συμβούλιο μελέτη που θα συμπληρώνει την εκτίμηση επιπτώσεων της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και να προτείνει επακόλουθες ενέργειες, εφόσον αρμόζει βάσει των πορισμάτων της μελέτης. Η εν λόγω πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων (στο εξής: πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων)² εγκρίθηκε στις 22 Ιουνίου 2022 στο πλαίσιο δέσμης μέτρων για τη μείωση του αποτυπώματος στο περιβάλλον και την υγεία του συστήματος τροφίμων της ΕΕ και για τη συμβολή στον μετριασμό των οικονομικών απωλειών που σημειώνονται ήδη λόγω της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας βιοποικιλότητας.

Η Επιτροπή δεν διαθέτει πάντα τα αναλυτικά και ειδικά ανά κράτος μέλος δεδομένα που διαθέτουν τα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά τη χρήση φυτοφαρμάκων, στοιχείο που περιορίζει τη δυνατότητα παροχής ειδικών αναλύσεων ανά κράτος μέλος και ανά καλλιέργεια. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/2379 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³ θα παράσχει στο μέλλον πολύτιμα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη χρήση φυτοφαρμάκων, ώστε να καταστεί δυνατή η ακριβέστερη παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη περαιτέρω στόχων μείωσης της χρήσης φυτοφαρμάκων.

¹ Απόφαση (ΕΕ) 2022/2572 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2022, με την οποία ζητείται από την Επιτροπή να υποβάλει μελέτη που θα συμπληρώνει την εκτίμηση επιπτώσεων της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και να προτείνει επακόλουθες ενέργειες, εφόσον αρμόζει βάσει των πορισμάτων της μελέτης (ΕΕ L 331 της 27.12.2022, σ. 6).

² Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 [2022/0196 (COD)].

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2379 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 2022, σχετικά με τις στατιστικές για τις γεωργικές εισροές και εκροές, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 617/2008 της Επιτροπής και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1165/2008, (ΕΚ) αριθ. 543/2009 και (ΕΚ) αριθ. 1185/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 96/16/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 315 της 7.12.2022, σ. 1).

Ως απάντηση, η παρούσα μελέτη παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις ειδικές πτυχές που απαριθμούνται στην απόφαση του Συμβουλίου. Οι πτυχές αυτές περιλαμβάνουν: i) τις πιθανές επιπτώσεις της πρότασης κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην παραγωγή τροφίμων στην ΕΕ και στις τιμές των τροφίμων και των ζωοτροφών· ii) τις πιθανές συνέπειες στη διαθεσιμότητα τροφίμων και ζωοτροφών στην ΕΕ· iii) τις πιθανές επιπτώσεις που θα έχει η αύξηση της διοικητικής επιβάρυνσης στην ανταγωνιστικότητα και την κερδοφορία των μικρών και μεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων· iv) τη διαθεσιμότητα εναλλακτικών λύσεων αντί των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και τον ενδεχόμενο αυξημένο κίνδυνο εισαγωγής και εξάπλωσης επιβλαβών οργανισμών στην ΕΕ· v) τις πιθανές επιπτώσεις που θα έχει η απαγόρευση της χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων στις ευαίσθητες περιοχές, ιδίως σε περιοχές που χρησιμοποιούνται από το ευρύ κοινό και στους ανθρώπινους οικισμούς· και vi) τις πιθανές επιπτώσεις που θα έχει ο προτεινόμενος περιορισμός σχετικά με τη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην εξαρτώμενη από τις δασοσυστάδες και τα δάση βιοποικιλότητα⁴. Η μελέτη επιβεβαιώνει το συμπέρασμα της αξιολόγησης και της εκτίμησης επιπτώσεων ότι είναι αναγκαία η αναθεώρηση της οδηγίας για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων⁵ προκειμένου να αντιμετωπιστούν σημαντικά ζητήματα πολιτικής, όπως η ανεπαρκής και ανομοιογενής εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη, η έλλειψη εθνικών στόχων και η ανάγκη προστασίας των ευαίσθητων περιοχών. Υποστηρίζει επίσης τα μέτρα που ορίζονται στην πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Επιβεβαιώνει επίσης τους σκοπούς της πρότασης κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και τους στόχους μείωσης της χρήσης φυτοφαρμάκων που προβλέπονται στην εν λόγω πρόταση, επισημαίνοντας ότι, μετά την έκδοση της πρότασης κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, η ΕΕ και όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ ενέκριναν το παγκόσμιο πλαίσιο για τη βιοποικιλότητα Kunming-Montreal κατά τη δέκατη πέμπτη σύνοδο των συμβαλλόμενων μερών της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα (COP15) και δεσμεύτηκαν να επιτύχουν τον παγκοσμίως δεσμευτικό στόχο της «μείωσης του συνολικού κινδύνου από τα φυτοφάρμακα και τις εξαιρετικά επικίνδυνες χημικές ουσίες τουλάχιστον κατά το ήμισυ μέσω της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας, με βάση την επιστήμη, λαμβανομένων υπόψη της επισιτιστικής ασφάλειας και των μέσων διαβίωσης» έως το 2030. Αυτός ο παγκόσμιος στόχος συνάδει πλήρως με τους στόχους μείωσης της χρήσης φυτοφαρμάκων που καθορίζονται στην πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

⁴ Σε όλη την παρούσα μελέτη, ο όρος «φυτοφάρμακα» χρησιμοποιείται γενικά για να αποδώσει τον όρο «φυτοπροστατευτικά προϊόντα».

⁵ Οδηγία 2009/128/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τον καθορισμό πλαισίου κοινοτικής δράσης με σκοπό την επίτευξη ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 71).

Οι πιθανές επιπτώσεις της πρότασης κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στη **διαθεσιμότητα τροφίμων και ζωοτροφών** στην ΕΕ και η πιθανότητα αυξημένης εξάρτησης από τις εισαγωγές, καθώς και μείωσης των εξαγωγών, θα εξαρτηθούν από τις πιθανές επιπτώσεις στην απόδοση των καλλιεργειών. Αυτό πρέπει να εξεταστεί από δύο οπτικές γωνίες: η μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων χωρίς διαχείριση ή με κακή διαχείριση μπορεί πράγματι να οδηγήσει σε μειώσεις της απόδοσης, αλλά η ορθή διαχείριση της μετάβασης δεν θα έχει τέτοιες αρνητικές επιπτώσεις. Ταυτόχρονα, είναι επίσης σαφές ότι, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, η έλλειψη επικονιαστών θα μειώσει επίσης την απόδοση των καλλιεργειών, και μάλιστα η τάση είναι ήδη εμφανής σήμερα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι στόχοι μείωσης της χρήσης φυτοφαρμάκων σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων έχουν ως ορίζοντα το 2030, και αυτό το χρονικό διάστημα, στο οποίο προστίθεται η προθεσμία έναρξης ισχύος για τα διάφορα προτεινόμενα μέτρα, συνεπάγεται την ύπαρξη περιόδου διαχειριζόμενης μετάβασης με χρονικά περιθώρια για την καθιέρωση εναλλακτικών λύσεων και την πραγματοποίηση σταδιακών αλλαγών. Οι πληροφορίες που παρέχονται στο **κεφάλαιο 1 (οικονομικά ζητήματα)** της παρούσας μελέτης αναδεικνύουν διάφορες μελέτες που παρέχουν ήδη ποσοτικά δεδομένα σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις στις γεωργικές αποδόσεις για τους κύριους τύπους καλλιεργειών στην ΕΕ, εάν η χρήση φυτοφαρμάκων και ο σχετικός κίνδυνος μειωθούν κατά 50 %. Δεδομένης της έλλειψης εμπειρικών δεδομένων σχετικά με τη χρήση φυτοφαρμάκων, οι δημοσιευμένες μελέτες επιπτώσεων χρησιμοποίησαν γενικές παραδοχές για τη μείωση της απόδοσης ή χρησιμοποίησαν ειδικές ανά καλλιέργεια και ανά περιοχή εκτιμήσεις για τις μειώσεις της απόδοσης με βάση γνωμοδοτήσεις εμπειρογνομόνων. Οι μεγαλύτερες επιπτώσεις που προβλέπονται στις εν λόγω μελέτες όσον αφορά την απόδοση εκτιμήθηκε ότι θα προκύψουν για τις καλλιέργειες που έχουν περιορισμένη σημασία για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών, όπως το σταφύλι, ο λυκίσκος και η τομάτα. Οι εν λόγω εκτιμήσεις των πιθανών επιπτώσεων στην απόδοση θα πρέπει να θεωρηθούν ως ανώτατο όριο λόγω διαφόρων παραγόντων που δεν λαμβάνονται υπόψη στις εν λόγω μελέτες (αυτό εξηγείται αναλυτικότερα στη συνέχεια της παρούσας μελέτης). Σημαντική μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων και του σχετικού κινδύνου μπορεί επίσης να επιτευχθεί σε τομείς εκτός των τροφίμων και των ζωοτροφών, στοιχείο που θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων μείωσης της χρήσης φυτοφαρμάκων σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων χωρίς επιπτώσεις στην επισιτιστική ασφάλεια, την παραγωγή τροφίμων, τη διαθεσιμότητα ή τις τιμές. Οι υφιστάμενες διακυμάνσεις στην τρέχουσα χρήση φυτοφαρμάκων μεταξύ παρόμοιων γεωργικών εκμεταλλεύσεων δείχνουν επίσης ότι η εν λόγω χρήση μπορεί να μειωθεί χωρίς σημαντικές επιπτώσεις στην απόδοση των καλλιεργειών.

Βασικό στοιχείο της πρότασης κανονισμού ΟΧΓΦ είναι ότι επιτρέπει στα κράτη μέλη να αποφασίσουν, στα οικεία εθνικά σχέδια δράσης, τον τρόπο εφαρμογής των εθνικών στόχων μείωσης της χρήσης φυτοφαρμάκων του κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη προστασίας της καλλιέργειας συγκεκριμένων φυτών, σε συγκεκριμένες περιοχές ή με συγκεκριμένες πρακτικές. Ως εκ τούτου, μπορούν να περιορίσουν τις επιπτώσεις των μέτρων, κατανέμοντάς τα σε λιγότερο κρίσιμες περιοχές. Πολύ σημαντική πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων μείωσης της χρήσης φυτοφαρμάκων σύμφωνα με τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» έχει ήδη επιτευχθεί με την αντικατάσταση των φυτοφαρμάκων υψηλότερου κινδύνου με φυτοφάρμακα χαμηλού κινδύνου⁶ χωρίς καμία επίπτωση στις αποδόσεις των καλλιεργειών. Μια ευρεία ποικιλία εναλλακτικών αγρονομικών και τεχνολογικών στρατηγικών καθιστά επίσης δυνατή τη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων και του σχετικού κινδύνου με παράλληλη διατήρηση της απόδοσης των καλλιεργειών. Πολλές τεχνολογίες γεωργίας ακριβείας επιτρέπουν τη στοχευμένη και ελεγχόμενη εφαρμογή φυτοφαρμάκων ή παρέχουν εναλλακτικές λύσεις αντί των φυτοφαρμάκων. Τα μέτρα αυτά υποστηρίζονται από την πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και από μια σειρά συναφών μέτρων, μεταξύ άλλων με χρήση της χρηματοδότησης της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ).

⁶ [EE: Trends \(europa.eu\)](http://EE:Trends(europa.eu))

Το κεφάλαιο 2 (διοικητική επιβάρυνση) συγκρίνει την πρόσθετη διοικητική επιβάρυνση που συνεπάγεται η πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων για τις μικρές και μεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις με εκείνη που προκύπτει από την ισχύουσα οδηγία για την ορθολογική χρήση των φυτοφαρμάκων, η οποία υπολογίζεται σε 10 ώρες ετησίως ανά γεωργική εκμετάλλευση. Ανάλογα με τη χρησιμοποιούμενη ωριαία τιμή, αυτό θα μπορούσε να ισούται με κόστος ύψους 161-210 EUR ετησίως ανά γεωργική εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένου του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας και τυπικού ποσοστού 25 % για τα γενικά έξοδα. Η τιμή αυτή μπορεί να συγκριθεί με τη διοικητική επιβάρυνση για τους γεωργούς σε άλλους τομείς η οποία προκύπτει από τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία ή τους κανόνες της ΕΕ. Για παράδειγμα, σύμφωνα με μελέτη στην οποία αναλύεται η διοικητική επιβάρυνση που απορρέει από την κοινή γεωργική πολιτική, το μέσο κόστος στην ΕΕ που σχετίζεται με τη διαχείριση των ενισχύσεων ανέρχεται περίπου σε 220 EUR ανά γεωργική εκμετάλλευση. Ενδεχομένως να προκύψει πρόσθετο κόστος ύψους 180 EUR ετησίως προκειμένου αυτές οι μικρές και μεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις να λαμβάνουν ετήσιες υποχρεωτικές «στρατηγικές συμβουλές» σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, παρότι η παροχή τέτοιων συμβουλών μέσω ομάδας ή μέσω διαδικτύου / εξ αποστάσεως θα μπορούσε να μειώσει το εν λόγω κόστος σημαντικά. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να αποζημιώσουν τους γεωργούς για το κόστος αυτό μέσω των στρατηγικών σχεδίων της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ). Από τα στοιχεία της εκτίμησης επιπτώσεων και της υποστηρικτικής εξωτερικής μελέτης προκύπτει ότι οι γεωργοί θα μπορούν να ανακτήσουν εν μέρει ή ακόμη και πλήρως το κόστος των παρεχόμενων συμβουλών από την εξοικονόμηση που εξασφαλίζεται μέσω της μείωσης της χρήσης φυτοφαρμάκων. Η Επιτροπή δεν διαθέτει ακριβή, εναρμονισμένα δεδομένα σε επίπεδο ΕΕ για να προσδιορίσει ποσοτικά τις πιθανές επιπτώσεις μιας τέτοιας αύξησης της διοικητικής επιβάρυνσης στην ανταγωνιστικότητα και την κερδοφορία των μικρών και μεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Όσον αφορά την ορολογία και το ειδικό αίτημα που συμπεριλαμβάνεται στην απόφαση του Συμβουλίου, δεν υπάρχει τυποποιημένος ορισμός σε επίπεδο ΕΕ της μικρής ή μεσαίας γεωργικής εκμετάλλευσης. Σε αυτό το πλαίσιο, η Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurostat) χρησιμοποιεί συνήθως παραμέτρους για το φυσικό μέγεθος ή το οικονομικό μέγεθος της γεωργικής εκμετάλλευσης ή για τον διαχωρισμό των οικογενειακών και των μη οικογενειακών γεωργικών εκμεταλλεύσεων⁷. Είναι αναμενόμενο οι ορισμοί των διαφόρων κρατών μελών να διαφέρουν σημαντικά, ιδίως επειδή υπάρχουν σημαντικές διαφορές στο είδος της γεωργικής δραστηριότητας (π.χ. θερμοκήπια έναντι μεγάλης καλλιέργειας). Υπάρχουν επίσης πολλοί τρόποι με τους οποίους οι συννομοθέτες μπορούν να μειώσουν και να μετριάσουν τυχόν πρόσθετο δυνητικό κόστος και διοικητική επιβάρυνση, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

⁷ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Farms_and_farmland_in_the_European_Union_-_statistics#Farms_in_2020

Το αίτημα που διατυπώνεται στην απόφαση του Συμβουλίου να εξεταστεί η διαθεσιμότητα εναλλακτικών λύσεων αντί των φυτοπροστατευτικών προϊόντων καλύπτεται από το **κεφάλαιο 3 (εναλλακτικές λύσεις αντί των χημικών φυτοφαρμάκων)**. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη διάφορα μέτρα για την αύξηση των γνώσεων και τη διάδοση των ολιστικών αρχών της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας και των σχετικών εργαλείων, τα οποία υποστηρίζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την έρευνα και την καινοτομία. Η Επιτροπή έχει ήδη θεσπίσει νομικό πλαίσιο για την ταχύτερη έγκριση φυτοφαρμάκων χαμηλού κινδύνου και βιολογικού ελέγχου (όπως απαιτήσεις δεδομένων για την έγκριση μικροοργανισμών) και λαμβάνει μέτρα για την επέκτασή του με ευρύτερο φάσμα τύπων βιολογικού ελέγχου. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης τον τρόπο με τον οποίο οι συννομοθέτες θα μπορούσαν να εξετάσουν ορισμένες πιθανές αλλαγές κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων οι οποίες θα διευκολύνουν ενδεχομένως περαιτέρω την αγορά φυτοφαρμάκων χαμηλού κινδύνου και βιολογικού ελέγχου. Με το πλαίσιο που παρέχει η Επιτροπή, με την ανάληψη δράσης από τη βιομηχανία και με τον καθορισμό των κατάλληλων προτεραιοτήτων και την παροχή των αναγκαίων πόρων από τα κράτη μέλη, φαίνεται ότι θα υπάρχουν διαθέσιμα επαρκή εργαλεία εντός του χρονικού πλαισίου των στόχων μείωσης της χρήσης φυτοφαρμάκων του κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων ώστε να επιτευχθεί η απαιτούμενη μείωση της χρήσης χημικών φυτοφαρμάκων και του σχετικού κινδύνου χωρίς μη αποδεκτές επιπτώσεις στην επισιτιστική ασφάλεια ή στην οικονομική προσιτότητα των τροφίμων.

Στο κεφάλαιο 4 (ευαίσθητες περιοχές) επισημαίνεται ότι σε δημοσιευμένο ανεπίσημο έγγραφο της Επιτροπής σχετικά με τις ευαίσθητες περιοχές, το οποίο υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο στις 15 Νοεμβρίου 2022⁸, καθορίζονται διάφορες επιλογές για τη χρήση του βιολογικού ελέγχου και των φυτοφαρμάκων χαμηλού κινδύνου σε όλες τις ευαίσθητες περιοχές και για όλα τα φυτοφάρμακα, εκτός των πλέον επικίνδυνων, στη γεωργία σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές —συμπεριλαμβανομένων όλων των φυτοφαρμάκων που έχουν εγκριθεί για χρήση στη βιολογική γεωργία. Πρωταρχικός σκοπός της πρότασης για την επιβολή περιορισμών στη χρήση φυτοφαρμάκων στις ευαίσθητες περιοχές είναι η προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος. Οι δημόσιες και αστικές περιοχές προστατεύονται κυρίως λόγω του μεγαλύτερου κινδύνου έκθεσης του ανθρώπου. Οι περιοχές που προστατεύονται βάσει της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για τους οικοτόπους ή για λόγους προστασίας των υδάτων έχουν προτεραιότητα λόγω της οικολογικής τους σημασίας. Για τη μετάβαση προς τη διαχείριση χωρίς χρήση φυτοφαρμάκων μπορεί να απαιτηθεί αλλαγή στην οπτική αισθητική, ιδίως στις αστικές περιοχές, και στη συνολική προσέγγιση της διαχείρισης ζιζανίων. Αυτό μπορεί να γίνει χωρίς να επηρεαστεί το συνολικό οικονομικό κόστος, αλλά με θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Υπάρχουν προκλήσεις (ιδίως στα νεκροταφεία και στους χώρους αθλητικών εκδηλώσεων), αλλά ταυτόχρονα διατίθενται πολλές τεχνικές λύσεις για τη σημαντική μείωση της χρήσης και του κινδύνου των φυτοφαρμάκων σε αυτές τις περιοχές χωρίς αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις. Όσον αφορά τις γεωργικές εκτάσεις, το πρότυπο 8 για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση θα περιορίσει τη χρήση φυτοφαρμάκων σε μη παραγωγικές περιοχές ανεξάρτητα από την πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Μια πρόσθετη απαίτηση χρήσης μόνο φυτοφαρμάκων χαμηλού κινδύνου ή βιολογικού ελέγχου σε ζώνη ασφαλείας 3 μέτρων γύρω από τις εν λόγω μη παραγωγικές περιοχές θα μπορούσε να συμβάλει στη λειτουργία βιοποικιλότητας των μη παραγωγικών περιοχών και χαρακτηριστικών. Στην πράξη, η ζώνη ασφαλείας θα χρειαστεί κυρίως για γεωργικές εκμεταλλεύσεις με περισσότερα από 10 εκτάρια αρόσιμης γης, όπου ο περιορισμός στη χρήση φυτοφαρμάκων λόγω της ζώνης ασφαλείας θα είναι μικρότερος σε σχέση με το συνολικό μέγεθος απ' ό,τι θα ήταν για μια μικρότερη γεωργική εκμετάλλευση.

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Non-Paper on the Definition and Scope of Provisions on Sensitive Areas in the Proposal for a regulation on the Sustainable Use of Plant Protection Products (SUR)* [Ανεπίσημο έγγραφο σχετικά με τον ορισμό και το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων για τις ευαίσθητες περιοχές στην πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων (κανονισμός σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων)], [pesticides_sud_sur-non-paper_en.pdf \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/pesticides/sud_sur-non-paper_en.pdf).

Ο περιορισμός της χρήσης βιολογικού ελέγχου και φυτοφαρμάκων χαμηλού κινδύνου μόνο σε αστικές περιοχές που καλύπτονται από υδατορεύματα ή υδατικά χαρακτηριστικά, ύδατα αναψυχής/κολύμβησης και στις περιοχές που προορίζονται για την προστασία υδρόβιων ειδών με οικονομική σημασία αναμένεται να έχει αμελητέες επιπτώσεις στη γεωργία. Δεδομένης της περιβαλλοντικής σημασίας των επιφανειακών υδάτων και των αρνητικών μεσοπρόθεσμων προοπτικών για την ποιότητα των υδάτων, κρίνεται σκόπιμο να θεσπιστεί αυτός ο περιορισμός. Το ανεπίσημο έγγραφο της Επιτροπής σχετικά με τις ευαίσθητες περιοχές περιλαμβάνει διάφορες επιλογές για την προστασία των πόρων πόσιμου νερού. Πέραν των στόχων προστασίας της ανθρώπινης υγείας και της καλής κατάστασης των υδατικών συστημάτων, υπάρχει επίσης υψηλό οικονομικό κόστος (το οποίο βαρύνει τον καταναλωτή) που προκύπτει από την ανάγκη επεξεργασίας των υδάτων που έχουν ρυπανθεί από φυτοφάρμακα. Ως εκ τούτου, υπάρχουν σοβαροί οικονομικοί λόγοι για την αντιμετώπιση της ρύπανσης στην πηγή, σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης στην πηγή. Η συμπερίληψη του δικτύου Natura 2000 και των προστατευόμενων περιοχών βάσει της εθνικής νομοθεσίας και των περιοχών που αναφέρονται στον κατάλογο των εθνικά χαρακτηρισμένων προστατευόμενων περιοχών [η κοινή βάση δεδομένων για τις καθορισμένες περιοχές (CDDA)] θα συμβάλει στην προστασία σπάνιων και απειλούμενων ειδών και σπάνιων τύπων φυσικών και ημιφυσικών οικοτόπων και στη διατήρηση, την ενίσχυση ή την αποκατάσταση της ακεραιότητας, της συνδεσιμότητας και της ανθεκτικότητας όλων των οικοσυστημάτων.

Σχετικά με το αίτημα του Συμβουλίου να παρασχεθεί ποσοτικός προσδιορισμός των επιπτώσεων του προτεινόμενου περιορισμού όσον αφορά τη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην εξαρτώμενη από τις δασοσυστάδες και τα δάση βιοποικιλότητα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει δεδομένα σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τη χρήση φυτοφαρμάκων στις δασοσυστάδες, παρότι από την έρευνα προκύπτει ότι η χρήση αυτή είναι σπάνια σε σύγκριση με τη χρήση στη γεωργία. Δεδομένου ότι οι περιορισμοί στη χρήση φυτοφαρμάκων στις δασοσυστάδες αποτελούν μέρος των ευρύτερων προτεινόμενων περιορισμών στη χρήση φυτοφαρμάκων στις ευαίσθητες περιοχές, η Επιτροπή έχει παράσχει επίσης πληροφορίες σχετικά με το σημείο αυτό.

Όσον αφορά τον ενδεχόμενο αυξημένο κίνδυνο εισαγωγής και εξάπλωσης επιβλαβών οργανισμών στην ΕΕ, η πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων θα συμβάλει στην αντιμετώπιση της απώλειας βιοποικιλότητας και του ζητήματος της διαθεσιμότητας εναλλακτικών λύσεων αντί των χημικών φυτοφαρμάκων. Η πρόταση κανονισμού σχετικά με την ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων προβλέπει ήδη εξαιρέσεις που επιτρέπουν τη χρήση φυτοφαρμάκων για τον έλεγχο επιβλαβών οργανισμών σε σχέση με τους περιορισμούς στις ευαίσθητες περιοχές με σκοπό τον μετριασμό του εν λόγω κινδύνου. Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων θα μπορούσε ενδεχομένως να εξεταστεί το ενδεχόμενο περαιτέρω επέκτασης της εν λόγω χρήσης σε ορισμένες περιπτώσεις και πιθανές επιλογές καθορίζονται στο ανεπίσημο έγγραφο της Επιτροπής σχετικά με τις ευαίσθητες περιοχές, ενώ στην παρούσα μελέτη περιλαμβάνονται περαιτέρω πιθανές επιλογές.